

напряму діяльності психологів Національної поліції. Також модифікації напрямів вивчення кандидатів на службу в органах Національної поліції та на навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України. Ми вважаємо, що слід вивчати:

- 1) мотивацію кандидата;
- 2) особистісні, професійні та соціальні настановлення кандидата;
- 3) професійно важливі якості кандидата (інтелектуальні, комунікативні, вольові, соціально-спрямовані, лідерські та ін.);
- 4) морально-психологічні характеристики кандидата.

Це дозволить відбирати найбільш гідних кандидатів на службу в органах Національної поліції та на навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України.

Список використаних джерел

1. Цільмак О.М. Професіогенез компетентності фахівців кримінальної міліції: теорія та практика [Текст] : монографія / О. М. Цільмак . – Одеса: РВВ ОДУВС, 2011. – 432 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 384–431.

Новікова Наталя Анатоліївна,

завідувач відділення психологічного забезпечення відділу кадрового забезпечення Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ КУРСАНТІВ ПІД ЧАС ТАБІРНИХ ЗБОРІВ

Головним завданням практичних психологів у супроводженні курсантів під час табірних зборів в ЗВО зі специфічними умовами навчання є забезпечення їх максимальною психологічною підтримкою та допомогою у подоланні стресових станів, пов'язаних з процесом адаптації.

Адаптацію у широкому розумінні трактують як зміни, що супроводжують на рівні психічної регуляції процес активного пристосування індивіда до нових умов життєдіяльності.

У психології термін «адаптація» вживається, з одного боку, для позначення властивості людини, яка характеризує його стійкість до умов середовища, виражаючи рівень пристосовності до них. З іншого боку, адаптація виступає як процес пристосування людини до мінливих умов. Дуже важливо усвідомлювати також взаємний характер адаптації людини й того середовища, з яким вона вступає в регулятивні адаптаційні зв'язки [2; 3].

Аналіз теоретичних робіт з питань адаптації показує, що існує багато визначень цього поняття. Нам представляється найбільш правильним і сучасним визначення психічної адаптації Ф. Березиним:

психічна адаптація – це процес встановлення оптимальної відповідності особистості й навколишнього середовища під час здійснення властивої людині діяльності, що дає можливість індивідуумові задовольняти актуальні потреби й реалізувати пов'язані з ними значущі цілі (при збереженні фізичного й психічного здоров'я), забезпечуючи водночас відповідність психічної діяльності людини, її поведінки вимогам середовища. Існує три аспекти психічної адаптації: власне психічний, соціально-психологічний і психофізіологічний. Соціально-психологічний аспект адаптації забезпечує адекватну побудову мікросоціальної взаємодії [1].

Табірні збори для вчорашніх абітурієнтів-школярів – справжнє випробування. Людина потрапляє у нове середовище, де проходить всі види адаптації (фізіологічну, біологічну, психологічну, соціально-психологічну) у стислий період часу. Ці види адаптації можуть взаємодіяти й проявлятися одночасно. Істотною відмінністю людини є те, що вирішальну роль у процесі підтримки адекватних відносин у системі «індивідуум-середовище», коли можуть змінюватися всі параметри системи, грає психологічна адаптація [3].

Все вищевикладене зумовлює особливо відповідальний підхід до організації психологічного супроводження курсантів з самого початку їх перебування в Харківському національному університеті внутрішніх справ – на табірних зборах.

На цей період складається окремий комплексний план заходів, який охоплює реалізацію психопрофілактичного, психодіагностичного, корекційного та просвітницького напрямів психологічного забезпечення [5]; фахівці психологічної служби працюють за графіком чергувань для забезпечення психологічної підтримки першокурсникам майже цілодобово.

Важливо, що ще до початку табірних зборів проводяться підготовчі заходи. Керівникам курсів надаються практичні рекомендації щодо ефективної адаптації першокурсників, роз'яснюються характерні ознаки, що свідчать про перебування осіб у гострому негативному психоемоційному стані. Проводяться заняття та окремі консультації курсантів старших курсів (командирів взводів) щодо особливостей формування взаємовідносин із першокурсниками та їх адаптації до умов навчальної та службової діяльності. Таким чином ми забезпечуємо більш ефективну взаємодію командирів з психологами-кураторами.

З першокурсниками здійснюється ряд групових заходів, у тому числі: презентаційні зустрічі психолога з курсантами (погрупно), в ході яких роз'яснюються основні завдання та функції підрозділу психологічного забезпечення, можливість індивідуального звернення для вирішення гострих психологічних проблем, організація іншої взаємодії; заняття з першокурсниками жіночої статі на тему: «Особливості адаптації жінок до умов навчання та служби»; зустрічі у

навчальних групах щодо доцільності раціонального використання фізичних та розумових сил та організації особистого відпочинку, в ході якого роз'яснюється шкідливий вплив на організм людини тютюнопаління, вживання наркотичних та психотропних речовин, енергетичних напоїв, що негативно стимулюють дію центральної нервової системи; групові заходи аутотренінгової релаксації, психологічного та фізичного розвантаження; зустрічі психологів з батьками курсантів першокурсників всіх факультетів.

Індивідуальна робота проводиться за наступними напрямками: психопрофілактична робота з курсантами, які за результатами вивчення матеріалів особових справ мають негативну психологічну характеристику; заходи психологічної корекції, екстреної психологічної допомоги; психодіагностика кожного першокурсника, що зазвичай включає особистісний опитувальник і проєктивні методики. Для спостереження за поведінкою курсантів постійно відвідуються гуртожиток, їдальня, заняття зі стройової підготовки.

За результатами психологічного супроводження першокурсників під час табірних зборів ми отримуємо інформацію і дані, що дозволяють максимально ефективно організувати роботу з курсантами у період їх подальшої адаптації до навчання і служби, а в подальшому створювати необхідні умови для розвитку гармонійної особистості майбутнього працівника Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Березин Ф. Б. Психологическая и психофизиологическая адаптация человека/ Ф. Б. Березин. — Ленинград : Наука, 1988. — 270 с.
2. Пиаже Ж. Избранные психологические труды / Ж. Пиаже. — М. : Просвещение, 1969. — 419 с.
3. Реан А. А. Психология адаптации личности: учеб.-науч. изд. / А. А. Реан, А. Р. Кудашев, А. А. Баранов. — СПб. : Прайм-Евразнак, 2008. — 480 с.
4. Закон України «Про Національну поліцію», Положення про патрульну службу МВС, Положення про Національну поліцію: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 2 січ. 2016 р.: (офіц. текст). — К.: Паливода А.В., 2016. — 104 с. — (Закони України).
5. МВС України Наказ від 28.07.2004 № 842 (Прим. 58) Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативнослужбової діяльності органів внутрішніх справ України, м. Київ, 90 с.